

Motion till riksdagen 2008/09:K8

**av Marianne Berg m.fl. (v)
med anledning av prop. 2008/09:184**

Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår proposition 2008/09:184 Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör driva att EU-parlamentarikernas arvoden och pensioner ska ligga kvar på nationell nivå.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samma arvoden och pensioner som gäller för riksdagsledamöter även bör gälla för svenska EU-parlamentariker.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arvodet för EU-parlamentariker såväl som riksdagsledamöter bör knytas till 100 % av ett prisbasbelopp.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör driva modellen med motsvarande ett nationellt prisbasbelopp som rimligt arvode för EU-parlamentarikerna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i EU bör driva att EU-parlamentarikerna får ersättning för faktiska kostnader och om att i fråga om traktamenten bör Skatteverkets belopp för utlandstraktamenten följas.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör utnyttja övergångsreglerna.

2 Propositionens innehåll

Under 2005 beslutade Europaparlamentet, EU-parlamentet, och rådet efter en överenskommelse om en stadga för EU-parlamentets ledamöter med regler och villkor för ledamöterna i EU-parlamentet. Fram tills i dag gäller i stort sett samma ekonomiska villkor för de svenska ledamöterna av EU-

Fel! Okänt namn på

parlamentet som för riksdagsledamöterna, även om EU-parlamentet står för vissa kostnadsersättningar. Det är med andra ord Sverige som i dag betalar ut löner och pensioner till de svenska EU-parlamentarikerna. Stadgan innebär att EU-parlamentet kommer att stå för alla ekonomiska utbetalningar som görs till EU-parlamentariker och f.d. EU-parlamentariker.

I propositionen föreslår regeringen ändringar utifrån EU:s ledamotsstadga i syfte att implementera densamma. Genomförandet av ledamotsstadgan kommer att medföra betydande inkomstökning för de svenska EU-parlamentarikerna.

3 Inledning

Vänsterpartiet anser att det är av väsentlig betydelse för svenskt styrelseskick att ledamöter av EU-parlamentet och av Sveriges riksdag delar samma ekonomiska villkor. Det är en fråga om demokrati att de ledamöter av Sveriges riksdag och av EU-parlamentet som är valda i förtroende av svenska folket får sina arvoden utbetalade ur statsbudgeten, främst ur tre aspekter. För det första att det finns en tydlig, direkt koppling mellan väljare och förtroendevalda. För det andra att svenska folkets högsta förtroendevalda har samma arvodesnivå och att det därmed inte görs en ekonomisk skillnad där EU-parlamentarikerna placeras över riksdagsledamöterna. För det tredje att nivåerna på arvoden är rimliga i syfte att skapa förtroende och legitimitet mellan väljare och förtroendevalda.

Vänsterpartiet röstade därför emot förslaget till ledamotsstadga i riksdagens EU-nämnd våren 2005. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen stod bakom ett antagande av ledamotsstadgan och ansåg till och med att "lönenivåerna är rimliga, eftersom det samtidigt sker en åstramning av EU-parlamentarikernas reseersättningar"¹. De borgerliga partierna stödde tillsammans med Socialdemokraterna förslaget i EU-nämnden, och den socialdemokratiska regeringen röstade för förslaget i EU:s ministerråd. Även i EU-parlamentet har socialdemokrater och de borgerliga partierna varit överens om att godkänna stadgan.

Ledamotsstadgan innebär att arvodet för EU-parlamentarikerna höjs från dagens 54 500 kr från och med den 1 november 2008, dvs. samma som riksdagsledamöterna, till 38,5 % av grundlönen för en domare i EG-domstolen, vilket i dagsläget betyder ett arvode på 7 442 euro. Det innebär att de svenska ledamöterna kommer att få ett månadsarvode på ca 86 000 kr, vilket är en höjning på ca 58 %. Vänsterpartiet anser att det är en fullständigt orimlig höjning av arvoden för EU-parlamentarikerna, vilket riskerar urholka förtroendet mellan väljare och förtroendevalda. Politiskt förtroendevalda får inte genom höga ersättningar bli en ekonomisk elit.

¹ TT 2005-05-31: "Riksdagen säger ja till höjda EU-löner".

Vänsterpartiet menar även att höjningen av EU-parlamentarikernas arvoden innebär en stor risk för att riksdagsledamöternas arvoden harmoniseras med EU-parlamentarikernas orimligt höga arvoden. Denna farhåga bekräftas även av Johan Hirschfeldt, ordförande i riksdagens arvodesnämnd som fastställer riksdagsledamöternas arvoden. Han anser att riksdagens arvodesnämnd måste förhålla sig till att de svenska EU-parlamentarikernas får en kraftig höjning, i en artikel i Svenska Dagbladet².

Med anledning av det i denna motion anförda yrkar Vänsterpartiet avslag på proposition 2008/09:184 Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet.

4 Tydlig koppling mellan väljare och förtroendevalda

I vårt svenska demokratiska system, liksom grundbulten i alla demokratier, utgår all offentlig makt från folket. Därför är det viktigt att de svenska EU-parlamentarikerna är de svenska väljarnas företrädare och representanter i EU och inte EU:s representanter i Sverige. EU-parlamentarikerna är valda för att representera sina väljare i respektive medlemsstater. EU-parlamentarikerna är inte anställda av EU:s institutioner eller valda av det europeiska folket i dess helhet. Vänsterpartiet anser att det finns en uppenbar risk att väljarna kommer att få en känsla av att EU-parlamentarikerna befinner sig i en egen gräddfil om de ges orimligt höga arvoden som betalas ut av en EU-institution.

Väljarna ska vara de som betalar sina förtroendevalda genom statsbudgeten. De som är förtroendevalda ska veta att deras arvoden betalas ut av dem de företräder. Eftersom makten har delegerats till de svenska EU-parlamentarikerna från svenska folket är det av väsentlig betydelse att EU-parlamentarikerna har kvar sin lojalitet hos svenska folket. Vänsterpartiet anser därför att Sverige i EU bör driva att EU-parlamentarikernas arvoden och pensioner ska ligga kvar på nationell nivå. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

5 Samma arvodesnivå för ledamöter

Enligt grundlagen är riksdagen folkets främsta företrädare. Om EU-parlamentarikerna skulle ges högre arvoden än riksdagsledamöterna skulle grundlagens spelregler för den svenska demokratin åsidosättas. En följd av att EU-parlamentarikerna skulle ges högre arvoden än riksdagsledamöterna skulle kunna bli att samhället tolkar denna skillnad som om EU-

² Svenska Dagbladet, den 10 mars 2009.

Fel! Okänt namn på

parlamentarikerna är högre värderade än väljarnas främsta företrädare, riksdagsledamöterna. Det blir märkligt ur ett demokratiskt perspektiv att vissa förtroendevalda ekonomiskt värderas högre än andra. Vänsterpartiet anser därför att samma arvoden och pensioner som gäller för riksdagsledamöter även bör gälla för svenska EU-parlamentariker. Detta bör riksdagen tillkännage regeringen som sin mening.

6 Rimlig nivå på ledamöters arvoden

Riksdagsledamöternas och EU-parlamentarikernas arvoden fastställs numera riksdagens arvodesnämnd. Det har den uppenbara fördelen att ledamöterna inte fastställer sitt eget arvode, men även nackdelen att arvodesnivån i princip är opåverkbar. Ledamöternas arvoden justeras uppåt varje år och har i dag nått en orimligt hög nivå, vilket blir än mer bestickande i en lågkonjunktur.

Det finns argument för att arvodet ska vara förhållandevis högt. Såsom lagstiftare i Sveriges högsta beslutande politiska organ ska ledamöterna vara ”omutbara”, dvs. inte kunna påverkas ekonomiskt för att fatta beslut i en viss riktning. Det är den egna övertygelsen och partiets politik som ska avgöra den enskilda ledamotens olika ställningstaganden. I internationell jämförelse är de svenska riksdagsledamöterna inte heller speciellt högt arvoderade.

Men det handlar också om trovärdighet. Riksdagsledamöterna och EU-parlamentarikerna ska vara representativa för sitt parti och dess ståndpunkter och inte minst representativa för folket. Jämfört med de flesta inom väljarkåren har ledamöterna höga månatliga ersättningar, vilket riskerar att skapa en förtroendeklyfta mellan de folkvalda ledamöterna och de folkvalda representanterna. Den som går från ett låglöneyrke in i riksdagen kan få stora problem att anpassa sig tillbaka till den vanliga tillvaron när riksdagsperioden är över. Riskerna är att förtroendeuppdraget förväxlas med ett vanligt lönearbete, i stället för det förtroendeuppdrag det är.

Ett sätt att begränsa EU-parlamentarikernas och riksdagsledamöternas arvoden är att knyta arvodet till prisbasbeloppet. Det skulle ha fördelen att arvodet inte skulle vara föremål för ständig diskussion och nya årliga beslut.

Vi menar att arvodet är för högt satt för att underlätta ett gott förtroende mellan folk och folkvalda. Vi anser därför att nivån på arvodet för både EU-parlamentariker och riksdagsledamöter bör knytas till 100 % av ett prisbasbelopp, vilket är 42 800 kr för 2009. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Vänsterpartiet anser följaktligen även att Sverige i EU bör driva modellen med motsvarande ett nationellt prisbasbelopp som rimligt arvode för EU-parlamentarikerna. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

7 Skäliga kostnadsersättningar

Enligt artikel 20 i ledamotsstadgan ska EU-parlamentet ersätta de faktiska kostnaderna för tjänsteresor, inklusive resorna mellan arbetsorterna, medan övriga kostnader kan ersättas i form av ett schablonbelopp. EU-parlamentet fastställer självt villkoren för hur denna rättighet ska utövas. EU-parlamentarikerna kommer alltså även fortsättningsvis att få schablonersättningar för traktamenten, så kallat ”allmänna utgifter” och den ”årliga reseersättningen”. Schablonersättningen för ”allmänna utgifter” är 4 202 euro per månad för 2009³, dvs. ca 45 000 kr per månad, för den ”årliga reseersättningen” är 4 148 euro per år för 2009⁴, dvs. nästan 45 000 kr per år, samt för traktamenten 298 euro per närvarodag vid EU-parlamentet för 2009⁵ dvs. ca 3 200 kr per dag. Vänsterpartiet anser att dessa schablonbelopp är minst sagt oskäligt höga.

Riksdagsledamöter har i de flesta fall kostnadsersättningar för faktiska kostnader som ersätts mot uppvisande av kvitton. Vänsterpartiet anser att detsamma borde gälla EU-parlamentarikerna. I de fall traktamenten för tjänsteresor behövs för att täcka ökade levnadskostnader under resor i tjänsten, dvs. utgifter för logi, ökade kostnader för måltider samt diverse småutgifter, bör de följa Skatteverkets belopp. Som exempel kan nämnas att Skatteverkets utlandstraktamente för Belgien är 565 kr per dag⁶.

Vänsterpartiet anser därför att Sverige i EU bör driva att EU-parlamentarikerna får ersättningar för faktiska kostnader och i fråga om traktamenten bör Skatteverkets belopp för utlandstraktamenten följas. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

8 Sverige bör utnyttja övergångsbestämmelserna

Enligt artikel 29 i ledamotsstadgan har EU:s medlemsstater rätt att själva bestämma om avvikande bestämmelser i fråga om de arvoden som ska gälla de egna EU-parlamentarikerna under en övergångsperiod. En sådan övergångsperiod får inte vara längre än två mandatperioder till EU-parlamentet, dvs. den får sträcka sig fram till 2019. Regeringen föreslår att denna möjlighet inte ska utnyttjas. Detta trots att regeringen konstaterar att de svenska EU-parlamentarikerna får mer förmånliga ekonomiska villkor än det nuvarande nationella systemet. I propositionen hänvisas till promemorian, Ds 2009:6 Ekonomiska villkor för ledamöter av Europaparlamentet, bedömning att ”de ekonomiska effekterna av ledamotsstadgan inte är av sådan art eller omfatt-

³ EU-parlamentets hemsida: www.europarl.europa.eu.

⁴ EU-parlamentets hemsida: www.europarl.europa.eu.

⁵ EU-parlamentets hemsida: www.europarl.europa.eu.

⁶ Skatteverkets hemsida, www.skatteverket.se/skatter/infotext/artiklar/2004/utlandstraktamente 2009.

Fel! Okänt namn på

ning att de utgör skäl att under en övergångsperiod införa en från stadgan avvikande ordning⁷.

Vänsterpartiet anser att den ökning av arvoden som ledamotsstadgan innebär, med uppemot 58 % ökning, är en extrem inkomstökning för EU-parlamentarikerna. En sådan måttlös inkomstökning riskerar att leda till ökat politikerförakt och minskat förtroende mellan väljare och folkvalda. Dessutom sker denna exceptionella inkomstökning under en period där Sverige befinner sig i en ekonomisk kris. Vänsterpartiet anser därför att Sverige bör utnyttja möjligheterna till övergångsregler. Det skulle ge ökad trovärdighet för Sverige att inom EU motverka de överdrivet generösa villkor som EU-parlamentarikerna åtnjuter. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Stockholm den 29 april 2009

Marianne Berg (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)

LiseLotte Olsson (v)

Josefin Brink (v)

Kalle Larsson (v)

Lena Olsson (v)

⁷ Proposition 2008/09:184 Ekonomiska villkor för ledamöterna av Europaparlamentet, s. 46.